

vedené psychozy, a mezi specifickými, zřejmě vnitřně podmíněnými strukturami schizofrenní psychiky. Na základě analýz série schizofrenních případů a jejich sociálního mikroklimatu Syřišřová vyvozuje podstatné znaky a zákonitosti poruchové „schizofrenogenní“ interakce. Analyzuje základní formy a způsoby deformací a znehodnocení lidské komunikace ve schizofrenogenním kontextu.

V psychoterapii schizofrenních osob je nezbytně třeba respektovat jednak zvláštní způsoby schizofrenní komunikace se světem (podstatně odlišné od komunikace normální a neurotické), jednak typologické zvláštnosti schizofrenní psychiky. V praxi se přesvědčujeme o tom, že schizofrenní psychická činnost, včetně novotvarů v sociální komunikaci, obsahuje i některé pozitivní prvky, kterých je možno, a dokonce i nutno v psychoterapeutickém procesu a v resocializaci nemocných vhodně využít.

Skupinová psychoterapie má umožnit nemocnému obnovit a vytvářet smysluplné lidské vztahy. Ve skupině psychotiků je podstatná aktivní role terapeuta, protože autosanační potenciál psychotické skupiny je velmi nízký. Má poskytnout nezbytnou základnu pro novou, pozitivní zkušenost v sociální interakci a pro korekci minulých selhání. Je předpokladem resocializace nemocných, kteří se nemohli realizovat vzhledem k nemoci především ve svých společenských rolích. Z tohoto hlediska představuje skupinová psychoterapie podstatnou součást komplexní terapie psychických chorob, včetně psychóz. Požadavek zkoumat a léčit lidského jedince také jako sociální bytost je stále naléhavý.

R. Konečný – psychoterapie na Moravě

Na Moravě je vývoj psychoterapie spjat s R. Konečným. Robert Konečný (1906–1981) byl všestrannou osobností s uměleckými, vědeckými i organizátorskými schopnostmi, tendencemi i aktivitami. Zaměříme se jen na jeho činnost psychologickou – hraje zakladatelskou roli v oblasti klinické psychologie, má bohatou praxi, prováděl výzkumy na poli psychoterapie a ovlivnil celou generaci našich psychologů. R. Konečný žil v pravdě a uskutečňoval takový život ku pro-

spěchu své obce. Dominujícím rysem jeho charakteru je důvěryhodnost a spolehlivost. Byl obratným diskutérem a vyjednávačem, ale i břitkým ironikem. Pro své okolí byl charisma-tickou osobností respektující vysoké etické principy.

V 50. letech se R. Konečný účastnil budování organizační základny pro působení psychologů ve zdravotnictví. Činnost psychologů ve zdravotnictví patřila v 50. letech k neproduktivnější oblasti psychologie. Jednání R. Konečného byla vedena na jedné straně snahou získat podporu ze strany akademické psychologie, která byla v rukou režimu věrných nebo alespoň loajálních představitelů, na druhé straně snahou čelit opozici části psychiatrů, kteří zpochybňovali kompetenci psychologů ve zdravotnictví, pokud by neměli supervizi psychiatrů.

Dalším působištěm Konečného byla psychiatrická léčebna v Brně – Černovicích. R. Konečný při terapii neuróz pracoval s jednotlivými pacienty, konal třikrát týdně hromadnou psychoterapii racionálně explikativního rázu, obvykle zahajovanou nácvikem relaxace. V léčebně se jako jeden z diagnostických a terapeutických postupů používala narkoanalýza. Byla to abreaktivní metoda, kdy pacienti uvedení do subnarkotického stavu vypovídali o svých životních traumatech. Později se věnoval psychoterapii dětí. Zdůraznil individualizovaný komplexní psychoterapeutický přístup. R. Konečný jako filozof a jako psychoterapeut rozpoznal zdroje moderní nervozity a úzkosti a sdílel s V. E. Franklem názor na nutnost obnovy smyslu života. Obsah našich potřeb by měl být určen hodnotami humanity a absolutna.

Na psychiatrické klinice v Brně dále rozvinul psychoterapeutickou práci spolupracovník R. Konečného psychiatr M. BOUCHAL (nar. 1925), který byl mnoho let vedoucím oddělení lékařské psychologie a zřídil otevřené oddělení s terapeutickou komunitou. Založil také jednu z prvních krizových telefonických linek, tzv. „Linku naděje“. Zabýval se intenzivně skupinovou psychoterapií, hypnózou, autogenním tréninkem i výzkumem účinnosti různých organizačních forem skupinové psychoterapie, např. při úplné a částečné hospitalizaci.

Po krátkém působení na katedře psychologie brněnské univerzity do r. 1970 pracoval R. Konečný až do důchodu

v Psychologické laboratoři Akademie věd v Brně s orientací na výzkum osobnosti, a to v dimenzích poruchové i neporuchové činnosti.

S. Kratochvíl – psychoterapie integrativně

Stanislav Kratochvíl (nar. 1932) pracuje jako vedoucí klinický psycholog v psychiatrické léčebně v Kroměříži a současně je profesorem klinické psychologie na FF Univerzity Palackého v Olomouci. Představuje zde dalšího významného zástupce moravské psychoterapie. Jeho výzkumy se zaměřovaly zejména na zkoumání podstaty hypnózy, hypnability a hypnotických jevů, dále na proces a účinnost skupinové psychoterapie, na funkční sexuální poruchy mužů a žen a jejich terapii (s vypracováním léčebného postupu pro partnerské dvojice a ověřováním jeho účinnosti na psychoterapeutickém oddělení Psychiatrické léčebny v Kroměříži).

Kratochvílova teoretická orientace je eklektická a integrativní. To mu umožňuje přistupovat ke každému ze současných významných směrů nezaujatě, se snahou o postižení jeho přínosu a podněcuje ho, aby předkládal existující různorodé psychoterapeutické metody tak, aby jich bylo možno v praxi v co nejširším měřítku využívat. Cestu k řešení sporných otázek vidí ve vědeckém výzkumu.

O. Kondáš – psychoterapie na Slovensku

Ondrej Kondáš (nar. 1930), bývalý vedoucí Katedry psychologických věd Univerzity Komenského v Bratislavě, řešil ve druhé polovině 20. století psychoterapeutické problémy z hlediska plodného přístupu, který nazývá **discentní psychoterapie**. Jde o aplikaci teorie učení v oblasti psychoterapie. Koncepce tohoto přístupu se opírají o dobře uspořádané psychologické experimenty a o zjištění, která se dají kdykoliv opakovat a dokázat. Kondáš patří mezi průkopníky tohoto směru, který vychází z behaviorální terapie a který je indikován zvláště u poruch, jako jsou strach, tréma, koktavost, dyslexie, tiky a obsese. Kondáš provádí klinický výzkum od r. 1958, kdy se začal zabývat otázkami aplikace principů psy-